

V. Kobets

**THE ROLE OF THE VALUABLE ORIENTATIONS OF THE IN THE
FORMATION OF STUDENTS ' SELF-EFFICACY**

The article explored the relationship of self-efficacy students with value-semantic components of the educational-cognitive activity. Shows their role in the formation of professional orientation of the personality.

Стаття надійшла до редакції 23.11.2012

УДК 378

*Войтова Ю.Є.
Харків, Україна*

**ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МО-
ЛОДІ В ПОЛІЕТНІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Проблема формування культури спілкування студентської молоді в поліетнічному середовищі стає особливо актуальною з огляду на те, що українська держава стає на шлях євроінтеграції. Процес європейської інтеграції дедалі помітніше впливає на всі сфери життя держави, не оминув він і вищої школи. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній та науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, щораз наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

Проблема формування культури спілкування студентської молоді є актуальною в теоретичному та практичному плані, що відображає зміни в становленні сучасного суспільства. Інтеграція України у світовий простір, розширення політичних, економічних і культурних зв'язків з іншими країнами ставлять нові вимоги до підготовки сучасних фахівців.

Завданням професійної освіти стає не тільки формування професійних знань, умінь та навичок, але й формування орієнтацій на розвиток культури спілкування в умовах розширення міжнародних відносин. Зміни в поліетнічному, соціальному, культурному, економічному житті країни і світу потребують високої ефективності навчання та виховання професіоналів у цілому [1,с.125-127]

Проблемами “міжкультурного спілкування” займалися такі відомі науковці як Х.Х. Боташева, З.І. Ігушкіна, О.І. Гуренко, В.С. Заслуженюк, В.В. Присакар, висунули свої “ моделі культури спілкування “ такі відомі люди як О.І.Даниленко, Л.Е.Орбан-Лембрик, В.А.Семиченко, М.І.Пірен, проте не всі питання із цієї площини вирішені. Так, питання професійно-педагогічної підготовки студентської молоді потребує подальшого розгляду та розв'язання. Для студентської молоді складно знайти спільну мову з іншими поліетнічними

групами за браком досвіду культури спілкування та недостатнім рівнем знань щодо особливостей розвитку та становлення молоді інших країн [2,с.195-198].

Отже, *метою статті* вбачаємо у ознайомленні студентів з культурою та традиціями інших країн, в аналізі умов ефективного та якісного спілкування студентської молоді в поліетнічному середовищі, у виявленні труднощів та проблем взаємодії різних поліетнічних груп і шляхів їх вирішення.

Основна частина роботи. На етапі формування нового розвинутого суспільства виникла суперечність між рівнем традиційної підготовки майбутнього спеціаліста до професійної діяльності, прагненням формувати нові знання та навички та здатності майбутнього фахівця орієнтуватися в поліетнічному середовищі. Ці вимоги зумовлені необхідністю активного використання майбутніми фахівцями спеціальних знань та умінь, удосконалення їх та розв'язання за допомогою студентів нових соціально-педагогічних та соціально-етнічних завдань. Серед низки цих завдань важливими є налагодження позитивних стосунків між студентами в багатонаціональному колективі, здатність використовувати знання, уміння та навички в етнокультурному та етнопедагогічному середовищі.

Формування етнокультурної компетентності студентів вищої школи можливе за умов: створення та впровадження програми виховання національної самосвідомості та культури міжнаціонального спілкування студентів; оволодіння студентами основами етнокультури й етнопедагогіки національних меншин інших країн на основі відповідного спецкурсу; включення елементів етнокультури до змісту спецдисциплін та педагогічної практики; створення наукових гуртків та проблемних груп для поглибленого вивчення культури етнічних груп з подальшим дослідженням цієї проблеми у науковій роботі.

Питання міжкультурного спілкування є досить поширеним і важливим тому, що ми живемо у розвинутому суспільстві і для нас, в першу чергу, є важливим самопізнання і саморозвиток, який не можливий без культури спілкування з іншими поліетнічними групами. Програми виховання національної самосвідомості передбачають оволодіння знаннями щодо культури, звичаїв, традицій свого народу та здатністю передачі цих знань іншим поліетнічним групам [3,с.53].

Для того щоб з'ясувати, які умови впливають на становлення свідомості людини, слід звернути увагу на поняття ментальність як своєрідний стан формування індивідуальної та групової свідомості, здатність до засвоєння норм, принципів, життєвих орієнтацій, суспільних цінностей, особливості адаптації до навколишнього середовища, впливу на нього, відтворення сукупного досвіду попередніх поколінь.

Формування культури міжнаціонального спілкування залежить не тільки від рівня знань, традицій, звичаїв народу, але від загального рівня світосприйняття, дотримання загальнолюдських норм поведінки та моралі. Спілку-

вання це не лише розповідь про особливості народу, але обмін певним духовним досвідом, думками та почуттями.

Не можна не погодитися з І.Серовою [4,с.26-27], яка визначає культуру міжнаціонального спілкування, як сукупність соціально-визначених ідей та систем позитивних ідеалів, що постійно впливають на духовний світ людини і виступають соціальним регулятором у її взаємовідносинах з іншими людьми.

Для того, щоб сформувати процес оволодіння студентами основами етнокультури й етнопедagogіки національних меншин інших країн на основі відповідного спецкурсу, необхідно визначити мету цього спецкурсу. Метою спецкурсу є ознайомлення студентів з культурою та побутом етнічних груп. Кожна тема спецкурсу повинна містити значний перелік завдань для самостійної роботи та залучати студентів до науково-дослідної роботи. Одна з форм цієї роботи - науковий гурток. Його метою є збір народознавчого матеріалу, його систематизація, обговорення проблемних питань, організація народознавчої експедиції по містах та селах. Також необхідним є ознайомлення з побутом, звичаями, обрядами пісенними, танцювальними, декоративно-прикладним мистецтвом, фольклором тощо [4,с.58-62].

Налагодження зв'язків з культурними осередками в інших країнах здійснюється при листування студентів з ровесниками за кордоном з метою обміну етнокультурними звичаями, традиціями, побутом. Динаміка формування етнокультурної компетентності студентів показує, що позитивний ефект цієї діяльності досягається за рахунок впровадження в педагогічний процес ВНЗ спеціальної етнокультурної роботи. Вивчення питання формування етнокультурної компетентності майбутніх фахівців в період навчання відкриває можливості для подальших досліджень в галузі корекції системи педагогічної роботи у ВНЗ, пошуку нових шляхів підвищення духовності, моральної та етнічної культури студентства.

Щоб визначити рівень сформованості етнокультурної компетентності студентів проводять низку заходів таких як :

- анкетування ;
- аналіз етнокультурних, конструктивних, організаторських, комунікативних, гностичних вмінь майбутніх фахівців ;
- виявлення обсягу знань студентів з етнокультури інших меншин;
- визначення рівня сформованості спеціальних етнокультурних вмінь;
- проведення народознавчо - пошукової роботи (бесіди з представниками різних етнічних груп) ;
- співпраця з культурно - освітніми центрами та товариствами національних меншин ;
- впровадження спецкурсу з етнокультури поліетнічних груп, організація роботи наукових гуртків та проблемних груп.

Для того щоб сформувати національну культуру молоді треба враховувати недоліки професійно-педагогічної підготовки студентської молоді в поліетнічному середовищі. До найрозповсюдженіших відноситься відсутність морально-психологічної настанови і чіткої орієнтації студентів у питаннях використання етнокультурних традицій національних меншин в навчанні і спілкуванні і достатньо поверхові знання духовної й матеріальної культури етнічних груп.

Розробка моделі етнокультурної компетентності майбутнього спеціаліста допомагає сформувати єдине системне утворення структурних компонентів (особистісний, гносеологічний, операційний, процесуальний, інтегративно-оцінювальний, проєктивний), що мають власну внутрішню побудову, організацію сукупності елементів [5].

Висновок. З огляду на вищезазначену мету, завдання та актуальність дослідження, зробимо висновок, що перспектива роботи залежить від взаєморозуміння студентської молоді з іншими поліетнічними групами. Перспектива дослідження полягає у взаємозв'язку між різними етнічними групами, передачі знань, умінь та навичок, суспільного досвіду, навіювання традицій і звичаїв одного народу іншому. При адекватному здійсненні зазначених умов, перспектива формування таких якостей як толерантність, лабільність, повага до інших народів та етнічних груп буде здійснена успішно. При виконанні поставлених завдань спілкування молоді буде ефективним і корисним для різних поліетнічних груп.

Список літератури: 1. *Боташева Х.Х.* Преимственность этнокультурных традиций межпоколенных отношений в педагогике карачаевского народа: Автореф. дис. канд. пед. наук. – Карачаевск, 2000. – 26 с. 2. *Алимжанова Г.М.* Технология этнокультурного воспитания в демократизации образования // Сб. материалов междунар. практ конф.: В 3 ч. - Стерлитамак, 2000. - Ч.2. - С. 120-128. 3. *Беспалько В.П.* Слагаемые педагогической технологии // Педагогика. - 1989. - 191с. 4. *Сєрова І.* Міжетнічні культурні відносини в Україні // Наукові записки . – 2002.-С.25-28. 5. *Гасанов З.Т.* Проблемы воспитания патриотизма, дружбы народов, веротерпимости // Педагогика. - 1996. - № 6. - С. 51-55. 5. *Гуренко О.І.* До питання використання елементів народної педагогіки в процесі виховання старших дошкільників: Зб. наук. пр. – Бердянськ: БДПУ, 2000. – С. 59 – 66. 6. *Семиченко В.А., Заслуженюк В.С.* Спілкування та його значення в житті людини режим доступу <http://hklib.npu.edu.ua>

Bibliography (transliterated): 1. Botasheva H.H. Preemstvennost' jetnokul'turnyh tradicij mezhpokolennyh otnoshenij v pedagogike karachaevskogo naroda: Avtoref. dis. kand. ped. nauk. – Karachaevsk, 2000. – 26 s. 2. Alimzhanova G.M. Tehnologija jetnokul'turnogo vospitanija v demokratizacii obrazovanija // Sb. materialov mezhdunar. prakt konf.: V 3 ch. - Sterlitamak, 2000. - Ch.2. - S. 120-128. 3. Bespal'ko V.P. Slagaemye pedagogicheskoi tehnologii // Pedagogika. - 1989. -

191s. 4.Serova I. Mizhetnichni kul'turni vidnosini v Ukraïni // Naukovi zapiski . – 2002.-S.25-28. 5.Gasanov Z.T. Problemy vospitaniya patriotizma, druzhby narodov, veroterpimosti // Pedagogika. - 1996. - № 6. - S. 51-55. 5. Gurenko O.I. Do pitannya vikoristannya elementiv narodnoï pedagogiki v procesi vihovannya starshih doshkil'nikiv: Zb. nauk. pr. – Berdjans'k: BDPU, 2000. – S. 59 – 66. 6. Semichenko V.A.,Zasluzhenjuk V.S. Spilkuvannya ta jogo znachennja v zhitti ljudini rezhim dostupu <http://hklib.npu.edu.ua>

Войтова Ю.Є.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПОЛІЕТНІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

В статті були розглянуті питання формування культури спілкування студентської молоді в поліетнічному середовищі, особливості становлення студентської молоді в різних поліетнічних групах. В даній роботі також були розглянуті найкращі шляхи вивчення цих питань і вирішення їх.

Войтова Ю.Е.

ФОРМИРОВАНИЯ КУЛЬТУРЫ ОБЩЕНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В ПОЛИЭТНИЧЕСКОЙ СРЕДЕ

В статье были рассмотрены вопросы формирования культуры общения студенческой молодежи в полиэтнической среде, особенности становления студенческой молодежи в различных полиэтнических группах. В данной работе также были рассмотрены наилучшие пути изучения этих вопросов и решения их.

Voitova Y.E.

FORMING A CULTURE OF COMMUNICATION THE STUDENTS IN THE MULTICULTURAL ENVIRONMENT

The article was examined a question of formation a culture of communication the students in the multicultural environment, specific features of making the students in the different multicultural environments. In this paper also was discussed the best ways of examing these questions and the way of their solution.

Стаття надійшла до редакції 28.11.2012

УДК 378

*О.А. Бондаренко
м. Харків, Україна*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Проблема формування професійної культури викладача вищої школи стає особливо актуальною сьогодні, коли українське суспільство знаходиться в системі ринкових відносин, в яких визначальними якостями є кваліфікація людини, рівень її технологічної, загальнокультурної підготовки і психологічної